

**3/2023 TXOSTENA, OTSAILAREN 27KOA, KONTRATAZIO PUBLIKOAREN AHOLKU
BATZORDEAREN OSOKO BILKURARENA**

GAIA: ERABAKI-PROPOSAMENA, EAE-KO EROSKETA ETA KONTRATAZIO PUBLIKO BERDEAREN EZARPENA BERMATZEKO INGURUMEN-KLAUSULAK TXERTATZEARI BURUZKO JARRAIBIDEA ONARTZEKOA.

I.- AURREKARIAK.

Gobernu Kontseiluak erabaki bat hartu zuen 2008ko apirilaren 29an, Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioaren eta haren sektore publikoaren kontratazioan gizarte- zein ingurumen-irizpideak sartzeko, bai eta bestelako politika publikoak ere. Xedapen-zatiko lehen apartatuan, hauxe dio: «Erabaki honen helburua eranskinean datorren Jarraibidea onestea da; horren bidez, gizarte-irizpideak, ingurumenekoak eta beste politika publiko batzuetatik eratorritakoak autonomia-erkidegoko Administrazioaren eta bere sektore publikoa osatzen duten erakundeen kontratazioan txertatzen dira». Erabaki horretan zehazten dira EAEko sektore publikoaren kontratazioan ingurumen-irizpideak txertatzen jarraitzeko oinarrizko esparru politikoa, baliabideak eta oinarrizko tresnak.

Halaber, EAEko lehen Erosketa eta Kontratazio Publiko Berderako Programa onartu zen (2011-2014), eta, horren bidez, kontratazio berdea erakunde publikoen diskurtso politikoan eta jardunbidean sartu zen. Gerora, bigarren Erosketa eta Kontratazio Publiko Berderako Programarekin (2015-2020), eragileen arteko lankidetzaz eta lan-harremanak sendotu ziren. Hala, erosketa publiko berdea errazago heda daiteke EAEko administrazio osora.

Era berean, Eusko Jaurlaritzaren Kontratazio Publikoaren Aholku Batzordearen ekainaren 21eko 2/2018 Gomendioa, kontratazio publikorako ingurumen-klausulei buruzkoa, aurrerapauso handia izan zen erosketa publiko berdearen ezarpenean.

Gobernu Kontseiluak, 2021eko abenduaren 7ko Erabakiaren bidez, hirugarren Erosketa eta Kontratazio Publiko Berderako Programa 2030 onartu zuen Programa horren helburua da EAEko sektore publiko eta pribatuaren erosteko potentziala bikaintasunez eta merkatuarekin koordinaturik erabiltzea garapen sozioekonomiko jasangarria lortzeko, eta garapen horrek, aldi berean, EAEn ingurumena babestea, enpresen lehiakortasuna eta pertsonen ongizatea maximizatu ditzan.

EAEko Erosketa eta Kontratazio Publiko Berderako Programa 2030 ezartzeari begira, komeni da Jarraibide hau ematea, IHOBerekin batera egin dena, kontratazio publikoko prozeduran zehar ingurumen-klausulak sartzera bideratutako neurri sorta bat

osatzearen, bai eta horiek aipatu programaren lehentasunetara egokitzearen aplikazio-aldiaren barnean.

Jarraibide hori Gobernu Kontseiluari igorri zaio, onar dezan, Batzorde honen Osoko Bilkurak jarraibidea ezagutu eta onartu eta gero.

II. – AURRETIAZ KONTUAN HARTZEKOAK. APLIKATZEKO ARAUDIA ETA TXOSTENA EMATEKO ESKUMENA

Euskal Autonomia Erkidegoko Sektore Publikoaren Kontratazioaren araubideari buruzko uztailaren 27ko 116/2016 Dekretuaren 28.d) artikulua ezartzen duenez, eginkizun hau bete behar du Kontratazio Publikoaren Aholku Batzordeak: «Kontratazioaren alorrean egokitzen hartzen dituen arauak, zirkularrak, jarraibideak edo gomendioak prestatzea eta proposatzea, dagozkion eskumenen eremuan».

Azkenik, aipatutako dekretu horretan ez denez adierazten txosten hori Aholku Batzordearen Komizioek eman behar dutenik, Osoko Bilkurari dagokio txostena onartzeko eskumena, Dekretuaren 30. artikulua 1. apartatuaren arabera.

III. JURIDIKOKI KONTUAN HARTZEKOAK.

Kontratazio publikoari buruzko Europako 2014/23 (EB) eta 2014/24 (EB) zuzentzaruek, 2014ko otsailaren 26koek, erosketa eta kontratazio publikoari rol estrategikoa aitortzen diote, gizarte-politiken, ingurumeneko, berrikuntzako eta ETEen sustapeneko ezarpenerako laguntza-tresna den aldetik.

Sektore Publikoko Kontratuei buruzko azaroaren 8ko 9/2017 Legea –Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2014ko otsailaren 26ko 2014/23/EB eta 2014/24/EB zuzentzaruen transposizioa egiten duena Espainiako ordenamendu juridikora– indarrean denez (aurrerantzean, SPKL), eta administrazio-klausula partikularren agiriak eta preskripzio teknikoak egokitu behar direnez, komeni da ingurumen-klausulak sartzeko jarraibide bat egitea.

Esaterako, SPKLren 1.3 artikulua hauxe dio: «Kontratazio publiko orotan, zeharkako eta aginduzko eran, irizpide sozial eta ingurumenekoak sartuko dira, kontratuaren objektuarekin zerikusia duten bitartean, sinetsita haiek sartzeko kalitate/prezio erlazio hobea emango duela kontratu-prestazioan, bai eta efizientzia handiagoa eta hobea ere funts publikoen erabileran. [...]».

Kontratuaren objektuaz, hau xedatzen du SPKLren 99.1 artikulua: *«bete nahi diren beharrian edo funtzionaltasun zehatzei erreparatuta definitu ahalko da, kontratuaren objektua konponbide bakar batera mugatu gabe. Bereziki, kontratatzen diren ondasun, obra edo zerbitzuen efizientzia eta jasangarritasuna hobetzen duten berrikuntza teknologiko, sozial edo ingurumenekoak sar daitezkeela uste den kontratuetan definituko da modu horretan».*

Bestalde, Euskadiko Ingurumen Administrazioei buruzko abenduaren 9ko 10/2021 Legearen 84.2 artikulua, administrazio publikoak eta sektore publikoko gainerako erakundeetako kontratazio-organoak behartzen ditu beren obren, zerbitzuen eta horniduren kontratuaren administrazio-klausulen agirietan eta preskripzio teknikoaren agirietan sartzera lege honetan ezarritako helburuak lortzen laguntzen duten esleipen-irizpideak, betearazpen-baldintza bereziak eta klausulak edo baldintzak.

Horri lotuta, SPKLren 145.6 artikulua honakoa dio: *«Honako kasu honetan egongo da loturik adjudikazio-irizpide bat kontratuaren objektuarekin: adjudikazio-irizpidea kontratu horren indarrez eman behar diren prestazioei dagokienean edo haiek integratzen dituztenean, edozein alderditan eta bizi-zikloko edozein etapatan, horren barnean direla honako prozesu hauetan esku hartzen duten faktoreak:*

- a) *Obren, horniduren edo zerbitzuen produkzio-, prestazio- edo merkaturatze-prozesu zehatzean parte hartzen duten faktoreak, erreferentzia berezia eginez ingurumenaren eta gizartearen ikuspuntutik jasangarriak eta zuzenak diren produkzio, prestazio edo merkaturatze moduei;*
- b) *edo bizi-zikloaren beste etapa bateko prozesu zehatzean parte hartzen duten faktoreak, baita faktore horiek substantzia materialaren zati bat ez direnean ere».*

SPKLren 124. artikulua, kontratuko preskripzio tekniko partikularren agiriari erreferentzia egiten dionean, honako hau ezartzen du: *«Gastua baimendu aurretik onartu behar ditu kontratazio-organoak, edo gastua baimentzearekin batera, prestazioa arautuko duten eta haren kalitateak, gizarte-baldintzak eta ingurumen-baldintzak definituko dituzten preskripzio tekniko partikularrak jasotzen dituzten baldintza-agiriak eta dokumentuak, eta, betiere, kontratua lizitatu aurretik, eta, lizitaziorik ezean, adjudikatu aurretik, eta lege honek kontratu bakoitzerako ezarritako baldintzekin bat etorriz; ondoren, akats materialak, izatezko akatsak edo akats aritmetikoak egin badira aldatu ahal izango dira bakarrik. Gainerakoetan, baldintza-agiria aldatzeak jarduketak atzera ekartzea ekarriko du berekin».*

Bestalde, SPKLren 125. artikuluan zehazten da preskripzio edo zehaztapen teknikoa: «a) *Obra-kontratuak direnean, nagusiki kontratazioaren baldintza-agirietan jasotako preskripzio teknikoen multzoa, material, produktu edo hornidura bati eskatzen zaizkion ezaugarriak definitzen dituztenak eta aukera ematen dutenak haren taxuera zehazteko, botere adjudikatzailerak nahi duen erabilerari erantzun diezaion; era berean, kalitatea ziurtatzeko prozedurak; material horien inpaktu soziala, lanekoa, ingurumenekoa edo klimatikoa; haien prestaketan edo erabileran garatzen diren produktu edo jarduerak [...]*».

Hornidura- edo zerbitzu-kontratuak direnean, 125. artikuluari jarraikiz, preskripzio edo zehaztapen teknikoa da «*produktu edo zerbitzu bati eskatzen zaizkion ezaugarriak definitzen dituen agiri batean jasotako zehaztapena; esate baterako, kalitate-mailak, portaera-mailak ingurumen eta klima aldetik, beharizan guztietarako diseinua (horren barnean direla irisgarritasun unibertsala eta diseinu unibertsala edo pertsona guztientzako) eta adostasunaren ebaluazioa, etekina, produktuaren erabilera, haren segurtasuna edo neurriak; horrekin batera, alderdi hauei dagokienez produktuari aplikatu beharreko eskakizunak: salmentarako izena, terminologia, sinboloak, frogak eta froga-metodoak, ontziratzea, markatzea eta etiketatzea, erabilerarako jarraibideak, ekoizpen-prozesuak eta -metodoak horniduraren edo zerbitzuaren bizi-zikloaren edozein fasetan, bai eta adostasuna ebaluatzeko prozedurak ere*».

Gainera, SPKLren 126.2 artikulua honako hau xedatzen du: «*Eskatutako obrak, hornidurak edo zerbitzuak produzitzeko edo emateko prozesu edo metodo zehatzari buruzkoak izan ahalko dira preskripzio teknikoak, edo haien bizi-zikloko beste fase bateko prozesu zehatz bati buruzkoak –148. artikuluan ezarritako definizioari jarraituz–, baita faktore horiek obren, horniduren eta zerbitzuen substantzia materialekoak ez direnean ere; betiere, kontratuaren objektuari lotuta egon beharko dute eta proportzionalak izan beharko dute haren balioarekiko edo helburuekiko*».

Administrazio-klausula partikularren agiriei dagokionez, honakoa dio SPKLren 122.2 artikulua: «*Administrazio-klausula partikularren agirian, honako hauek jasoko dira: kontratuaren kaudimen- eta adjudikazio-irizpideak; kaudimen-irizpide eta adjudikazio-irizpide moduan edo egikaritzeko baldintza berezi moduan ezartzen diren gizarte-baldintzak, lan-baldintzak eta ingurumen-baldintzak; [...]*».

Ingurumen-alderdi horiek kontratuaren adjudikazio-irizpide gisa ezartzeari dagokionez, honako hau xedatzen du SPKLren 145. artikulua:

«*1. Kontratua adjudikatzeko, adjudikazio-irizpide ugari erabiliko dira, kalitate/prezio erlazio onenean oinarrituta.*

Espedientean alde zuzenetik justifikatuta, kostu-eraginkortasun erlazio onenari erantzuten dion planteamendu batean oinarritutako irizpideen arabera adjudikatu ahalko dira kontratuak, prezioan edo kostuan oinarrituta; esate baterako, 148. artikuluan arabera bizi-zikloaren kostuaren kalkulua erabiliz.

2. Kalitate/prezio erlaziorik onena irizpide ekonomiko eta kualitatiboen arabera ebaluatuko da.

Kalitate/prezio erlazio onena ebaluatzeko kontratazio-organoak ezartzen dituen irizpide kualitatiboek ingurumen-alderdiak edo alderdi sozialak jaso ahalko dituzte, kontratuaren objektuari lotutakoak, artikuluko honen 6. apartatuan ezarritako moduan; honako hauek izan ahalko dira, besteak beste:

1.a Kalitatea –balio teknikoa barne–, ezaugarri estetiko eta funtzionalak, irisgarritasuna, diseinu unibertsala edo erabiltzaile guztientzako diseinua, ezaugarri sozialak, ingurumen-arlokoak edo berritzaileak, eta merkaturatzea eta haren baldintzak [...]».

«Irizpide kualitatiboekin batera, kostuekin lotutako irizpide bat agertu beharko da; irizpide hori kontratazio-organoak aukeratu du eta prezioa edo errentagarritasunean oinarritutako planteamendu bat izan ahalko da; esate baterako, bizi-zikloaren kostua, 148. artikuluan xedatutakoaren arabera kalkulatu».

SPKLren 145.3 artikulua xedatzen du adjudikazio-irizpide bat baino gehiago aplikatu behar dela «h) Ingurumenean eragin nabarmena izan dezaketen kontratuetan; kontratu horiek adjudikatzeko, ingurumen-baldintza neurgarriak baloratuko dira: esate baterako, ingurumenean eragin txikiagoa izatea; ura, energia eta materialak aurrezteak eta neurrian erabiltzea; bizi-zikloak ingurumenean duen kostua; prozedura eta ekoizpen-metodo ekologikoak; hondakinak sortu eta kudeatzea, edo material birziklatuak edo berrerabiliak nahiz material ekologikoak erabiltzea».

Kontratua egikaritzeari dagokionez, honako hau xedatzen du SPKLren 201. artikulua: «Kontratazio-organoek behar diren neurriak hartuko dituzte, xedatze aldera kontratuak egikaritzeko orduan kontratistek bete egiten dituztela ingurumenaren, gizartearen edo lanaren arloetan aplikatu beharreko betebeharrak, ezarrita datozenak Europar Batasunaren zuzenbidean, zuzenbide nazionalean, hitzarmen kolektiboetan edo Estatuarentzat lotesleak diren ingurumen-, gizarte- eta lan-arloetako nazioarteko zuzenbideko xedapenetan – bereziki, V. eranskinean jasotakoetan–.

Aurreko paragrafoan adierazitakoak ez du kentzen kontratazio-organoek duten ahala baliatzea eta behar diren neurriak hartzea lizitazio-prozeduran zehar egiaztatzeko hautagaiek eta lizitatuak paragrafo horretan jasotzen diren betebeharrak bete egiten dituztela.

192. artikulua aitutzen dituen zigorrak ezarriko dira, lehen paragrafoan jasotako betebeharrak betetzen ez badira eta, batez ere, soldaten ordainketan urraketak edo atzerapen errepikatuak gertatzen badira, edo hitzarmen kolektiboetatik eratorriak direnak baino soldata-baldintza baxuagoak aplikatzen badira eta aplikazio hori astuna eta dolozkoa bada».

Egikaritzeko baldintza bereziak ezartzeko aukerari dagokionez, honako hau xedatzen du SPKLk 202. artikuluan: «1. Kontratazio-organoek zilegi izango dute baldintza bereziak ezartzea kontratua egikaritzeko, baldin eta baldintza horiek lotuta badaude kontratuaren objektuarekin 145. artikuluan xedatutakoaren ildotik, ez badira zuzenean edo zeharka diskriminatzaileak, Europar Batasuneko zuzenbidearekin bateragarri badira eta hala lizitazio-iragarkian nola baldintza-agirietan adierazten badira.

Betiere, nahitaezkoa izango da hurrengo apartatuan zerrendatzen diren exekuzio-baldintza berezietako bat gutxienez ere ezartzea administrazio-klausula partikularren agirian.

2. Exekuzio-baldintza horiek, bereziki, kontsiderazio ekonomikoei buruzkoak, berrikuntzari edo ingurumenari lotuak edo kontsiderazio sozialei buruzkoak izan ahalko dira.

[...]

3. Baldintza-agiriek zigorrak ezarri ahalko dituzte, 192. artikulua 1. apartatuan aurreikusitakoaren arabera, kontratua egikaritzeko baldintza bereziak urratzen direnerako, edo kontratuko funtsezko betebehartzat jo ahalko du baldintza bereziok betetzea, 211. artikulua f) letran ezarritako ondoreetarako. Baldintza horiek ez betetzea ez bada kontratua suntsiarazteko kausatzat tipifikatzen, ez-betetze hori arau-hauste astuntzat jo ahalko da baldintza-agirietan, erregelamenduz zehaztutako moduan, 71. artikulua 2. apartatuko c) letran ezarritako ondoreetarako.

4. Kontratuaren parte diren exekuzio-baldintza berezi guztiak orobat exijituko zaizkie kontratua egikaritzeko parte hartzen duten azpikontrataste guztiei».

Gainera, SPKLren 71. artikulua 2.c) apartatuari jarraikiz, ezingo dute Legearen 3. artikuluan aurreikusitako erakundeekin kontratatu kontratuan funtsezkoak diren klausulak bete ez badituzte –202. artikuluaekin bat etorritik kontratua egikaritzeko ezarritako baldintza bereziak barne–, ez-betetze hori baldintza-agirietan edo kontratuan arau-hauste astuntzat jotzen denean eta tartean enpresaburuaren doloa, errua edo zabarkeria izan denean, eta betiere zigorrak ezarri badira edo kalte-galerak ordaindu badira.

Bestalde, administrazio honen helburuetako bat erosketa eta kontratazio berdea EAEko sektore publikoko maila guztien estrategia, plan, programa eta lege adierazgarrietan sartzen jarraitzea denez oraindik ere, jarraibide hau aplikatuko zaie Euskal Autonomia Erkidegoko administrazio orokorreko, erakunde-administratioko eta sektore publikoko

gainerako erakundeetako kontratazio-organo guztiei, zeintzuk definitzen baitituzte Euskal Sektore Publikoari buruzko maiatzaren 12ko 3/2022 Legearen 8. eta 9. artikuluek.

Hala, bermatuta geratuko da ekintzak Euskadi 2030 estrategiaren lehentasunezko ingurumen-helburuetara egokitzea eta bideratzea. Helburuok dira ekonomia lehiakor eta zirkularrerako trantsizioa, klima-aldaketa apaltzea eta horretara egokitzea, eta ekosistemak babestea.

IV. ONDORIOAK

Azaldutako guztiagatik, ALDEKO TXOSTENA ematen da EAeko erosketa eta kontratazio publiko berdea ezartzea bermatzera bideratutako ingurumen-klausulak txertatzeko jarraibidearen edukiaren gainean, Gobernu Kontseiluaren erabakiz onar dadin.